



## **Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...**

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

**Bosco, Jean a**

**Lovanii, 1678**

Concl. XVI. Licentia assistendi, non debet esse in scriptis. Includitur in generali commissione administrandi omnia, quæ pertinent ad duram animarum. Valet præsumpta de præterito vel præsentis, secùs ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

contractum, cum tunc agatur de Matrimonio dissolvendo. Et hæc quidem de testibus factis.

Sequitur agendum de modo, quo Parochus alteri Sacerdoti solet dare licentiam assistendi, & queritur primò; an licentia illa debeat esse specialis & expressa, vel sit fit tacita (quæ ratihabitio vocatur) & generalis. Secundò; an requiratur in scriptis. Respondetur autem:

### CONCLUSIO XVI.

Licentia assistendi, non debet esse in scriptis. Includitur in generali commissione administrandi omnia, quæ pertinent ad curam animarum. Valet præsumpta de præterito vel præsentis, secus de futuro.

620.  
Probatur I.  
pars Conclus.  
ex Trident.

Prima pars est communis, & sufficienter probatur ex ipso Tridentino, quod solum petit Parochi licentiam, nec exprimit, ut ea sit in scriptis, quod indubie faceret, si id foret necessarium: sicut exprimit in alio casu sess. 25. c. 5. de Regularibus, ibi: *Ingressi autem intra septa monasterii nemini liceat, cuiuscumque generis aut conditionis, sexus vel ætatis fuerit, sine Episcopi vel Superioris licentia, in scriptis obtenta.* Item sess. 23. de Reformatione. c. 1. ibi: *Decernit eadem Sacrosancta Synodus, hæc legitime absentis causas à Beatissimo Romano Pontifice. &c. in scriptis esse approbata.* Et intra: *Discedendi autem licentiam in scriptis grati quæ concedendam &c.*

621.  
Omnis dispositio potest fieri verbo, nisi lex requiratur scripturam.

Jam autem omnis dispositio potest fieri verbo, nisi lex requiratur ad actus valorem scripturam, ut docet Gloss. communiter recepta c. 1. de Censibus in 6. verb. *In scriptis*, ubi enumeratis triginta & quatuor casibus, in quibus requiritur scriptura, subjungit: *Et licet in supradictis requiratur scriptura, non tamen de necessitate in omnibus: alias autem regulariter instrumentis & testibus probari potest sup. de Fide instrum.* Cum Joannes. *Fit tamen probatio levius, facilius, & securius per scripturam, ff. de Pignor. l. Contrahitur.* Et in expositione casus sic dicitur: *Iste est unus casus, in quo scriptura est de substantia actus: regulariter autem scriptura non est de substantia res gestæ, ut in l. Pactum, Cod. de Pact. fallit in casibus hic enumeratis per Gloss. & ad eam quotidie recurritur.* Porro in his casibus non reperitur concessio licentiæ assistendi Matrimonio, adeoque scriptura non est de substantia ejus. Immo nec in omnibus casibus per Gloss. enumeratis scriptura est de substantia actus, ut patet ex illis verbis: *Non tamen de necessitate in omnibus.*

Ad quid ergo requiritur scriptura? Ad levius, faciliorem & securiorem probationem, ut patet ex illis verbis: *Fit tamen probatio levius &c.* Et procul dubio, in quoque nostro optimè probatur, concessio fuisse facultatem assistendi, per scripturam & sic etiam dici posset, licentiam assistendi debere esse in scriptis, non ut absolvi possit, sed ut levius, facilius & securius probari; neque enim, ut infra videbitur oportet semper credere dicenti, de hanc licentiam assistendi à Parocho vel Ordinario, sine alia probatione.

igitur dum jura volunt, ut gratia aliam non valeat, aut non obtineat suum effectum absque litteris, id in particulari solent declarare; ut in Extrav. 1. de Elect. ubi *Pro sente itaque perpetuo valitura confirmatio dicitur, ut Episcopi & alii Prelati, nec non Abbates, Priores, & ceteri hujusmodi regimina exercentes, quocumque venerunt aut confirmationis, consecrationis, ordinationis munus recipiunt, ad communitatem ecclesiarum, Monasteriorum, abque distichis, hujusmodi eorum promotionem, dignitatem, consecrationem seu benedictionem nominibus, accedere, vel honorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non possint, nullique eos absque distichum litterarum recipiant, aut eis partem vel incrementum.*

Aliud exemplum habemus in Extrav. de Penit. & remiss. ubi *Nepos specialiter tunc & certa scientia nostra, de qua demum constare censetur, cum in ignavia nostra de super manu nostrâ scriptum, aut in litteris nostris expressum fuerit &c.* Jam autem nihil simile reperitur in casu proposito, & ideo manet rursus Conclusio, quæ ait: *Licentia assistendi non debet esse in scriptis, scilicet ut non sive ut Sacerdos alius, præter Parochum licet assistat Matrimonio.*

Sed qualis debet esse hæc licentia? quid requiritur expressa & specialis? Do tibi licentiam assistendi Matrimonio, sufficere extra dubium est. Eam necesse est esse, Aliqui probant; quia quæ specialis digna sunt, nisi specialiter notentur, videtur quasi neglecta, l. Item apud L. Injuriam, 26. ff. de Injuriis, ibi: *Ea enim que negligenter fiunt, nisi specialiter notentur, videantur quasi neglecta.* Cum ergo Matrimonium reverentissima sit & ardua, c. fin. de Procur. et 627. Et quamvis alius is, qui constituitur ad negotium procurator, alium dare possit: in hoc tamen casu (propter magnum, quod ex facto tam in alio posset periculum imminere) non poterit legatum alium, nisi hoc eidem specialiter sit commissum. Loquitur Pontifex de procuratore ad contrahendum Matrimonium. Cum, inquam, Matrimonium sit res tam periculosa, etiam specialiter

Speciali nota dignum; & proinde, nisi exprimitur, non videtur concessum.

Et confirmatur ex eod. cap. in principio: Procurator, non aliter censetur idoneus, ad Matrimonium contrahendum, quam si ad hoc mandatum habuerit speciale. Ergo consimiliter, neque Sacerdos aliter censetur idoneus, ad assistendum Matrimonio, quam si ad hoc licentiam habuerit speciale. Quæ enim disparitas? Nam utrobique agitur de contrahendo Matrimonio; si ergo in uno casu Matrimonium sit dignum speciali notâ, propter eius gravitatem seu arduitatem, cur non etiam in alio casu?

Ad hocque sicut procurator, est constitutus ad omnia negotia judicialia & extrajudicialia, nisi in procuratione, expressa & specialis fiat mentio Matrimonii, invalidè contrahit; sic etiam videtur invalidè assistere Sacerdos, est constitutus ad omnia Sacramenta administranda; imò ad exercenda omnia, quæ pertinent ad curam animarum, nisi expressa & specialis fiat mentio Matrimonii, vel detur disparitas.

Quod autem Procurator invalidè contrahat, habetur in d. c. fin. in propositione casus, qui talis est: Titium feci & constitui meum procuratorem ad omnia negotia judicialia & extrajudicialia: & ponamus ut sit major dubitatio, quod Titium meum procuratorem constitui ad omnia negotia judicialia & extrajudicialia cum potestate faciendi omnia & singula, quæ facerem & facere possem, si personaliter interfissem: quid fecit ille Titius procurator meus? Contraxit Matrimonium pro me cum Berta, & forte per verba de presentia an sit Matrimonium inter me & Bertam? Respondet: quod non, quia ad hoc non habebat mandatum speciale, & illa specialitas attenditur etiam circa personam, cum qua contrahitur: aliter non est mandatum sufficiens ad contrahendum Matrimonium.

Idem dicitur à Gloss. verb. Speciale, ubi sic interrogat: Sed nunquid, si habet generale, cum quibusdam expressis, clausula subsensu, ut sup. eod. lib. & tit. Qui ad agendum, contrahere poterit? Videtur quod sic, per illud cap. Sed contrarium credo, ut ibi dixi. Dico enim, quod illa clausula generalis, quæ sequitur, specialia expressa similia includit, sed non longe majora, ut est in casu nostro: notabiliter enim tali concedi debet, & hoc voluit hæc littera. Quidni ergo & Sacerdoti notabiliter concedi debeat?

Respondeo: maximam esse disparitatem, putâ, nullum imminere periculum iis, qui contrahunt coram alio Sacerdote, veluti maximum imminet ei, qui contrahit per procuratorem cum persona, sibi incognita, ut nimis clarum est; & propter hoc periculum, non tantum requiritur speciale mandatum contrahendi Matrimonium, sed etiam speciale de certa persona & expressa, juxta d.

Gloss. verb. Speciale, ibi: Sed quid dices: nunquid sufficit speciale mandatum ad contrahendum, vel requiritur de certa persona & expressa? Et videtur quod non requiritur expressa persona, arg. sup. eod. tit. & lib. cap. 1. 2. responso. Sed dic contra, per l. Generali, ff. de Ritu nupt.

Quidquid sit de hac expressione personæ, quæ saltem dubia est, omnino certum est, in nostro casu illam expressionem nullatenus esse necessariam; sed sufficere mandatum generale de assistendo omnibus Matrimoniis; quia, sicut dixi, nullum ex ea assistentia generatur præjudicium contrahentibus; sed neque magnum periculum imminet Parocho, concedenti licentiam, ut propterea censetur non velle concedere illam; nisi expressa fiat mentio, vel saltem Matrimonii. Quod enim illud esset, præter amissionem stipendii, quod solet pro illa assistentia offerri à contrahentibus, quod ordinariè modicum est?

Sufficit mandatum generale de assistendo omnibus Matr.

628.

Quapropter communis sententia & verior docet, sufficere generalem licentiam ad exercenda ea omnia, quæ ad curam animarum pertinent. Probat 1. quia Trident. non requirit nisi licentiam; ergo cum corrigat jus antiquum, non est extendendum ad licentiam specialem, id est, talem, in qua fiat expressa mentio Matrimonii.

Sufficere generalem licentiam ad exercenda omnia &c. probatur 1. ex Trident.

Secundo: quia Clement. 1. de Privilegiis in principio sic dicit Pontifex: Religiosi, qui Clericis vel laicis Sacramentum Unctionis extreme vel Eucharistie ministrare, Matrimoniumve solemnizare, non habent super his Parochialis Presbyteri licentia speciali &c. præsumserint: excommunicationis incurant sententiam ipso facto. Ubi, ut vides, requiritur licentia specialis, & tamen, secundum Aliquos, quos citat Sanchez lib. 3. disp. 35. n. 7. sufficit licentia generalis, absque Sacramentorum specificatione.

Secunda probatio ex Clem. 1. de Privil.

Sanchez.

Audi Cajetanum verb. Excommunicatio. c. 64. Nec, inquit, est opus quod licentia hæc ita sit specialis, ut oporteat scrupulum habere ex omnia aliqua dearticulatione; sed sufficit quod ita sit specialis, quod æquivalat specialii. Et semper est, quandocumque ex verbis licentiæ communiter intelligitur, concedentem dare hanc licentiam, etiam si non nominarentur hæc Sacramenta in specie. Hæc ille.

629. Licentia ad ministrandi ex. unik. non debet esse specialis, Cajetan.

Si ergo, inquit Sanchez sup. ubi expressè petitur licentia specialis, satis est generalis sub qua illa Sacramenta comprehendantur: à fortiori in Matrimonio sufficet, cum in illo non petatur in Tridentino specialis licentia.

Sanchez.

Addit 3. probationem hic Auctor: Quia regulariter dispositio & concessio generalis est generaliter intelligenda, cap. Si Romanorum, dist. 19. ibi: Dicendo vero, Omnia Decretalia constituta; nullum de Decretalibus constitutis prætermisit, quod non mandaverit esse

630. Probatur 3. ex cap. 1. dist. 19.

esse custodiendum. Et rursus asserendo, Omnium Deceptorum nostrorum, nullum Pontificum Romanorum, qui ante se fuerunt excepit. Ubi Gloss. verb. Dicendo, inquit; Arg. quod verbo generali omnia debent comprehendi, ut hic & 1. q. 1. Sunt Nonnulli, & 14. q. 5. Putant, & 12. q. 1. Dilectissimis, & 13. q. 2. Non estimemus.

631. Ergo illa licentia generalis ad exercendum curam animarum, est intelligenda generaliter, ut etiam Matrimonium claudat, sive assistentiam Matrimonii, quæ & ipsa pertinet ad curam animarum. Sic docent Navarr. lib. 4. Confil. in 1. editione tit. de Sponsal. Confil. 27. per totum, in 2. tit. de Claud. desponsi. toto Confilio 13. Rota in novissimis dicens, sic decidisse Cardinales decil. 750. n. 2. tom. 1. & Alii, quos citat & sequitur Sanchez sup.

632. Dicit autem Navarrus n. 4. Quod consuetudo est optima legum interpretis, & receptum videtur, quod omnes Vicarii, substituti à Parochis, nondum factis Presbyteris, juxta cap. Licet canon, de Elect. in 6. vel aliam absentiam, juxta Concil. Trident. sess. 23. c. 1. de Refor. etiam quando Parochi absunt ad parvum tempus, sine licentia scripta Episcopi, ut durante illa absentia, assistant Matrimonii contrahendis, etiam si non mandetur specialiter illa assistentia: ergo ita servandum videtur. Hæc ille.

Quid ergo respondendum ad d. l. Item apud Labeonem, sup. pro opposita sententia allatam? Audite Navarrum sup. n. 5. Ratio quare illa assistentia jubetur committi alteri Sacerdoti, non est, quod illa sit major & dignior functio Parochi: quandoquidem alie functiones Sacramentales sint longè majores; sed ut non desit probatio Matrimoniorum, ne clandestinè Matrimonia contrahantur; & consequenter non obstat argumentum, pro contraria parte formatum, scilicet, quod speciali notâ digna, videntur neglecta, nisi specialis de illis fiat mentio. Ita hic Auctor. Igitur intelligi debet illa lex, quando speciali notâ dignum, est dignius aliis contentis, quod hic non habet locum.

633. Verùm, inquit Sanchez sup. n. 11. hæc solutio confunditur, eò quod ex ea colligetur, virtute clausulæ Bullæ, concedentis licentiam recipiendi Sacramenta à quocumque, vel approbationis Episcopi ad Sacramenta conferenda, posse non Parochum assistere Matrimonio, cujus contrarium diximus: quàmvis enim hæc functio Parochi minùs digna sit, ac est specialiori notâ dignior; quia non est tantæ necessitatis hoc Sacramentum, & sic non videtur inclusum in clausula generali: ideo dico, id intelligi, nisi aliqua sufficienti specialitate id notâ dignum exprimitur, & ita sufficiens est (ut ipsa con-

fuetudo testatur) specialitas, dum Parochus concedit commissionem generalem, non solum ad ministranda omnia Sacramenta, in qua non includeretur, sed ad exercenda omnia, quæ pertinent ad curam animarum. Ita respondet Rota in novissimis tom. 1. decil. 750. n. 2. Hæc ille.

Rogas, quid ego censeam? Respondent parvum videre fundamentum in d. leg. apud Labeonem, pro opposita sententia: enim dicitur in ea: Quæ specialiter notâ sunt; sed: Quæ notabiliter sunt, id est (secundùm Gloss. ibi verbo: Notabiliter) Generaliter & regulariter & generaliter verbis dicitur: nam talia notabiliter notanda sunt. Notabiliter, id est, quæ sunt ad notandum famiam alicujus; Vel, Notat, id est, manet. Et verb. Notentur, sic ait: Id est, quæ verbis notentur ad vindictam impetrandam. quid hæc ad propositum nostrum?

Præterea; quod ait Sanchez, Matrimonium esse dignum specialiori notâ, non est tantæ necessitatis, non approbationis, etiam extrema Unctio non est tantæ necessitatis, quis tamen propterea dicitur non habet potestatem administrandi Sacramenta, non posse administrare Extremam Unctionem, eò quod sit digna specialiori notâ? Deinde; per accidens fieri potest, ut Matrimonium sit tantæ necessitatis.

Porro quod attinet virtutem clausulæ Bullæ, concedentis licentiam recipiendi Sacramenta à quocumque, vellem videre, quomodo Bullam cum hujusmodi clausula, scilicet, talis non est Bulla Cruciatæ, quævis illa afferat Sanchez sup. n. 8. ibi: Hinc est non sufficere, si Parochus concedat alicui licentiam administrandi omnia Sacramenta. Quod videtur ea licentia intelligenda, sicut clausula Bullæ Cruciatæ, similem facultatem concedens, de Sacramentis Confessionis Eucharistiæ, quæ sunt maxime necessaria. Hæc ille.

Sed ego illam similem facultatem cessam in Bulla Cruciatæ, scilicet, tantum recipiendi tempore interdicti Sacramentum Eucharistiæ, & alia Sacramenta, in dubio intelligi posse de Sacramento Matrimonii.

Nunquid etiam Bulla Pauli 3. 1775. pro Clericis Regularibus S. Pauli, in quibuscumque fidelibus verè penitentibus confessis, ad vestram Ecclesiam pro temporibus, quocumque anni tempore, præcedentibus, quàm in festo Paschæ Resurrectionis Dominice, Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare libere & licite voluerit, concedimus? Incipit Bulla: Dudum factus, supra Cherubinum.

De hac concessione, vel alia simili eisdem Pontificis, sic lego in quibusdam Titulis

B O  
Sacramentum  
parochi

fibus defensis Lovanii in Collegio S. Antonii de Padua FF. Min. Hibern. anno 1645. Præfide F. Raymundo Carono, lego, inquam, Thesi 13 in principio: *Licet Paulus 3. Religiosis facultatem fecerit, non tantum Pœnitentiam & Euchariſtiam, ſed & alia Eccleſiæ Sacramenta quibuſcumque fidelibus liberè adminiſtrandi; putamus tamen Baptiſmi vel Matrimonii miniſtros agere, non ita ſemper expedire, ſine Parochi licentiâ ſpeciali, vel expreſſa, vel præſumpta.* Quibus verbis fatiſ ſignificatur, abſolutè poſſe eos agere miniſtrum Matrimonii, & validè ei aſſiſtere, ex illa licentiâ generali Pontificiſ.

Atque de hac controverſia ſic ſcribit Averſa q. 6. ſect. 4. Item aſſerunt DD. non requiri omninò ſpecialem licentiâ de ipſo Matrimonio, ſed fatiſ eſſe generalem, quæ comprehendat ſub ſe hoc ſpecialè: ut pote ſi Parochus dicat alteri Sacerdoti: *Commiſſio tibi omnes viſes meas: Conſtituo te in omnibus vicariis meis: Conmiſſio tibi curam animarum mearum, & ſimilia;* ſub hac enim generalitate fatiſ comprehenditur hæc ſpecialiſ aſſiſtentia in Matrimonio. Si tamen diceret: *Commiſſio tibi adminiſtrationem Sacramentorum, ſive: Do tibi facultatem adminiſtrandi Sacramenta,* Coninck Diſp. 27. dub. 3. n. 30. putat non ſufficere: quia hic actus aſſiſtendi reverà non eſt adminiſtratio Sacramenti. Niſi tamen ex aliis factis aut circumſtantiis apparet, hoc etiam miniſterium & aſſiſtentiam intelligere. Abſolutè tamen illam conſeſſionem ſufficere, aſſerunt Pontius lib 5. c. 29. n. 2. ex quadam S. Congreg. Declaratione, & quia ſub generali miniſterio Sacramentorum hæc etiam aſſiſtentia comprehenditur. Hæc ille.

Subſcribo verba Declarationiſ, quæ extant apud Farinacium pag. 275. (ut ait Pontius ſup. n. 1.) ad illa verba Decreti: *Vel de Ordinarii licentiâ.* Hæc, inquam, ſunt verba: *Non ſufficit tacita, quæ reſultat ex tolerantia; requiritur verò vel commiſſio generalis adminiſtrandi Sacramenta; vel ſi hæc abſit, expreſſa vel ſpecialiſ licentiâ.*

Verùm enimvero hæc Declaratio poſt Urb. 8. unde conſtat, quòd ſit authentica? Et idèd, donec authenticatio ejus (ut ſic loquar) nobiſ conſtet, non debemus ei fidem adhibere. Et ſane qui unam partem recipit, cur non recipiat & alteram? Pontius recipit ultimam partem, docens ſuprà n. 2. contra Coninck, ſufficere licentiâ generalem adminiſtrandi omnia Sacramenta; ſed non videtur recipere primam; ſic quippe ait n. 1. poſt relata verba Declarationiſ: Unde non fatiſ eſt tacita; nec enim hic locum habet ratiſ habitio de futuro. Quod adèd verum eſt, ut nec ſub ſpe ratiſ habitioſiſ poſſet ſine licentiâ contrahi, etiam ut ſubveniat alicui in arti-

culo mortis conſtituto, cùm aliter contractum Matrimonium irritum ſit. Aliter cendendum eſt de ratiſ habitioſe de præſenti, ut ſi fieret coram Parocho, illo vidente & tacente, id enim ad licentiâ videretur fatiſ. Hæc ille.

Sed quomodo id fatiſ videretur, quandoquidem hæc licentiâ reſultet ex tolerantia Parochi, qui non contradicit, cùm poſſet facile contradicere, quæ tamen licentiâ non ſufficit, juxta primam partem illiſ Declarationiſ? Vel ergo Pontius contradicit illi Declarationi, vel per tolerantiam intelligenda eſt (ſicut videtur Pontius intelligere) ſola ratiſ habitio de futuro, cùm tamen per tolerantiam alii DD. ſoleant intelligere ratiſ habitioſem etiam de præſenti.

Quidquid ergo ſit de hac Declaratione, optimè advertit Caronus ſup. in ſuis Theſibus, quàmvis fortè illa generalis licentiâ ſufficeret; equidem ordinariè non expedire, ut Regulariſ eâ utantur, vel circa Baptiſmum, vel circa Matrimoniam propter diverſas conſiderationes. Quod autem de Regulariſ ipſe dicit, etiam de ſæculariſ rectè dici poſſet, ſi fortè aliqui haberent huiſmodi licentiâ generalem.

Atque ut generalis licentiâ non ſufficeret, id intelligit Sanchez ſup. n. 8. quando Parochus præſens eam licentiâ concederet, nec eſt conſectura probabilis, voluiſſe includere etiam Matrimonium: ſecùs quando Parochus in abſentia relinquit ſubſtitutum; quàmvis enim ſolùm illi dicat, ut adminiſtret Sacramenta vice ipſiſ, ſufficiens licentiâ eſt ad Matrimonium: quia eſt illum vicecuratum ſubſtituere, dum ipſe abſet. Ita hic Auctor.

Eandem limitationem admittit Coninck ſup. dicens: Excipe caſum, quo Paſtor notabili tempore futurus abſens, alicui commendaret, ut ſuis Sacramenta adminiſtraret. Ceneretur enim hiſ verbis omne officium paſtorale comprehendere, cùm teneatur illud alicui committere, niſi fortè alteri reliquam partem commiſſiſſet.

Hoc certum eſt, in hac materia non ſufficere licentiâ ad aliquos actus digniores, ut ad Confeſſionem & Euchariſtiam miniſtrandam. Probatur: quia poteſtas delegata non eſt extendenda de caſu expreſſo, ad non expreſſum, ut colligitur ex cap. P. & G. 40. de Offic. Legati in fine ibi: *Cum huiſmodi delegata juridiſdictio ad alias perſonas nequeat prorogari.* Ergo neque juridiſdictio delegata ad unum Sacramentum, poteſt prorogari ad aliud Sacramentum, eſtò minus dignum.

Et ratio eſt; quia poteſtas delegata, cùm deroget ordinariæ, odioſa eſt, ut docet Gloſſ. cap. 1. de Reſcript. in 6. verb. *Proceſſus*, ibi: *Item juridiſdictio ordinaria favorabilis eſt, extra ordinaria odioſa.*

639.  
Quid intel-  
ligat per to-  
lerantiam.

640.  
Quomodo  
intelligenda  
ſententia, quæ  
docet licen-  
tiam genera-  
lem hic non  
ſufficere, ex  
Sanchez.

Et Coninck.

641.  
Non ſufficit  
hic licentiâ  
ad miniſtrân-  
dam Euchariſ-  
tam aut Confeſ-  
ſionem.

Poteſtas de-  
legata eſt  
odioſa.

642.  
Est diversa  
ratio Euch.  
& Matrimo-  
nii.

Adde diversam rationem in uno, & alio Sacramento; scilicet, majorem necessitatem Confessionis & Eucharistiæ, quam Matrimonii; item majorem frequentiam & singularem prudentiam, ne aliqui malè admittantur ad Matrimonium; quæ omnia possunt esse causa rationabilis, concedendi licentiam administrandi unum Sacramentum, & non aliud.

Et verò censetur aliqua ex eis, vel alia similis, fuisse causa, quando aliquod Sacramentum in particulari exprimitur in forma licentiæ. Quando autem generaliter conceditur administratio omnium Sacramentorum, nullà factà expressione alicujus in particulari; nisi ex consuetudine vel aliunde colligatur restrictio ad aliquod particulare Sacramentum, videtur concessio generaliter intelligenda de omnibus Sacramentis, cum rationabiliter sic possit intelligi.

643.  
Quid si  
Episcopus  
interdixisset  
Parocho de-  
legationem  
assistentiæ?  
Probatum no  
sufficere li-  
centiam ge-  
neralem.

Et hinc oritur quæstio inter DD. an quando constitutio Synodalis aut Episcopus interdixisset Parocho delegare assistentiam Matrimonii, sufficiat licentia generalis ad exercendum omnia ad curam animarum pertinentia? Et videtur non sufficere; quia voluntas Parochi debet regulari ab ejus potestate; ergo ubi Parochus non potest licitè concedere facultatem, quia Episcopus vel Synodus interdixit, non censetur eam concedere sub verbis generalibus. Id enim possumus, quod jure possumus: arg. cap. 10. de Renunt. ibi: *Quia licet irregularitatem hujusmodi non potueris subicere. Ubi Gloss. verb. Non potueris; Id est, non debueris de jure tempore suæ examinationis, & sic est argum. quod illud dicimus posse, quod de jure possumus, 2. q. 2. Faciat.*

C. 20. de  
Renunt.

Unde Gloss. in cap. 1. de Regulis juris in 6. *Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè &c. verb. Licitè, sic ait: Superabundat, id enim dicimus posse, quod licitè possumus. Nam (ut ait l. Filius, 1 §. ff. de Condit. instit.) quæ facta ledunt pietatem, existimationem, verècundiam nostram, & (ut generaliter dixerim) contra bonos mores sunt, nec facere nos posse credendum est. Ergo credendum minimè est, Parochum verbis illis generalibus velle concedere licentiam, quam de jure non potest concedere, sive quam concedendo graviter peccaret; cum nemo debeat præsumi velle peccare, quando alioquin potest non peccare.*

644.

Confirmatur.  
Lez. 3. ff.  
Quod quis-  
que &c.

Confirmatur: quia in mandato generali non veniunt ea, per quæ dominus incidit in poenam, l. 3. §. Si Procurator, ff. Quod quisque &c. Si Procurator meus postulavit: queritur quis eodem jure utatur, & putat Pomponius me solum, utique si hoc ei specialiter mandavi, vel ratum habui. Ubi Gloss. verb. Me solum, interrogat: Item quid si generalis erat

procurator, & habebat liberam administracionem, an teneatur? Resp. Non, quia extra poenam mea administracioni imperantis licet, sibi iniquum mandare non videtur. Ergo mandato generali Parochi, non includitur assistentia Matrimonio, quando eam concedendo incidere in poenam constituitur Synodalis; quia quamquam non mandatum quod iniquum est, tamen iniquum mandatum non est præsumendum.

Ceterum (inquit Sanchez, sup. n. 1.) mandatum est, includi & sufficere eam potestatem. Tum, quia factis specificè certè concedere, dum conceditur exercitum, ad curam animarum pertinentium etiam, quia consuetudo non declaratur Rota, dicens, ita declarasse Cardinale novissimis, decisi. 750. n. 2. co. 1.

Ad argumenta proposita dico: Ad distinguendum esse consequens, tamen aliqua specialitas, quæ declaratur mitti, verum esse, secus si sit generalitas, ut contingit hic. Ad 2. respondendo: in hoc enim casu licet sic concedere, ut declaratur. Hæc ille.

Sed ego non concedo, quod contentum id declaraverit, saltem in his partibus, in quibus utique non solent Parochi contra prohibitionem Synodali Episcopi concedere alteri licentiam assistendi. Nec credi Cardinales id declarasse, nisi Declarationem proferatur, ut legere possit ejus verba.

Fieri potest, ut declararetur, licentiam generalem exercendi omnia, quæ ad curam pertinent animarum, sufficere; sed hoc intelligendum, de parte, scilicet nisi ex aliis factis, aut circumstantiis constet, Parochum noluisse comprehendere illam assistentiam. Jam autem in casu proposito videtur Parochus nolle comprehendere illam assistentiam, nisi specialius id declararet, aut præsumitur velle peccare, nulla enim constet; peccaret autem, si velle comprehendere illis verbis eam assistentiam pono.

Itaque meo judicio, salvo meo iudicio, probabiliter posse dici, in casu proposto sufficere illam generalem licentiam, si non cesset esse, ut in ea fiat specialis mentio Matrimonii; vel ut ex consuetudine, aut aliis conjecturis constet, Parochum eorum hoc peccatum, quod alioquin committeret concedendo illam licentiam contra prohibitionem Superioris.

Sicuti ergo, secundum communem sententiam, illa verba: *Concedo licentiam administrandi omnia Sacramenta*, quamvis generalia sint, secundum se accepta, excipiuntur exceptionem prædictæ assistentia; quia, ut ait Coninck sup. in responsis

(intelligit assistere Matrimonio, & administrare Sacramentum) non est eadem ratio, cum illud rarius contingat, & requirat singularem prudentiam, ne aliqui male admittantur ad Matrimonium, ideoque Pastores non tam frequenter id solent aliis committere; simili profecto ratione hæc verba: *Do licentiam exercendi ea omnia, quæ pertinent ad curam animarum*, est, secundum se accepta, sint generalia; equidem pati possunt exceptionem prædictæ assistentiæ; quoniam in utroque, id est, assistentiæ, & administrationis Sacramentorum, non est eadem ratio; nam illam assistentiæ non potest committere sine peccato, secus administrationem aliorum Sacramentorum.

648. Atque hæc satis de generali licentiâ, quæ etiam vocari possit licentiâ tacita assistendi; nam hæc dicitur, quæ in aliquo actu expresso, juxta legalem, vel rationabilem interpretationem, virtute continetur. Porro in illa generali licentiâ, juxta rationabilem interpretationem, virtute continetur dicta licentiâ assistendi. Vocatur etiam licentiâ expressa, quia contenta virtute in actu aliquo expresso, ut clarum est.

Rogas, quid sit licentiâ præsumpta, & an illa sufficiat? Respondeo: licentiâ præsumpta propriè dicitur, quæ per conjecturas vel rationes probabiliter creditur futura fuisse, si Superior conveniretur; de præsentibus vero nullo modo existit, nec per specialem, nec per generalem aliquam voluntatem Superioris.

649. Et verò hanc licentiâ in casu nostro non sufficere, id est, non fat esse, quod Pastor daret licentiâ, si interrogaretur, docet Conclusio nostra (quæ est communis) ibi: *Secus de futuro*; & eisdem rationibus probari potest, quibus Disp. 8. Sect. 2. Concl. 6. probavimus, talem licentiâ præsumptam non sufficere ad validam absolutionem in Sacramento Penitentia; quamvis enim assistentiâ Matrimonio, non sit verus actus jurisdictionis, equidem ad eum reducitur, & est quasi actus jurisdictionis, ut alibi diximus.

Ergo sicuti ad veram jurisdictionem obtinendam, non sufficit præsumptio de futuro, seu rati habitio, seu consensus, præsumptus solum de futuro; ita neque ad obtinendam facultatem assistendi Matrimonio; & idèd sicuti absolutio est invalida, defectu jurisdictionis, quæ ad valorem ejus requiritur; ita & assistentiâ, defectu licentiæ, quæ non minùs requiritur ad ejus valorem; per consequens Matrimonium est invalidum, utpote ad cujus valorem requiritur illa assistentiâ.

650. Probatum itaque Conclusio; quia quod sub rati habitio de futuro fit, quamvis vo-

ce tunc fiat; at reverà ut pendens fit, ita ut possit postea ratificari & irritari; sed valor Sacramenti non potest esse in pendenti, sed statim aut debet esse validum, aut irritum: ergo non est validum, quando est tantum rati habitio de futuro.

Et confirmatur, quia cum ea licentiâ ad Matrimonii valorem requiratur, debet adesse dum Matrimonium celebratur: at cum est tantum rati habitio de futuro, non est licentiâ de præsentibus, cum celebratur Matrimonium: ergo non sufficit. Ita Sanchez sup. num. 17.

Sed contra; dicit aliquis: tametsi valor aliorum Sacramentorum non possit esse in pendenti; secus tamen valor Sacramenti Matrimonii, ut patet ex dictis Sect. 8. de Matr. conditionato Concl. 2. Ergo illa probatio non subsistit.

Respondeo neg. Antecedens; quia, ut ibi dictum fuit, ante impletam conditionem non est Sacramentum Matrimonii, defectu materiæ & formæ; posita autem materiâ & formâ, vel statim valet illud Matrimonium, vel nunquam, eodem modo; quo alia Sacramenta.

Quæritur ergo hic; an Matrimonium contractum coram Sacerdote, habente talem licentiâ præsumptam de futuro, sit perfectum & validum; tam in ratione contractus, quam Sacramenti, ita ut liceat uti tali Matrimonio ante rati habitioem Parochi; five, an ante talem rati habitioem, ad sint omnia requisita ad validum & absolutum seu perfectum Matrimonium; & responsio communis est, non adesse omnia, quia deest legitima præsentia Parochi vel alterius Sacerdotis; nam si adesset, statim valeret Matrimonium, & Parochus per suum dissentium supervenientem non posset illud irritare.

Planè, reponit quispiam, non posset irritare; & idèd probatio illa falsò supponit, quòd tali casu valor Sacramenti sit in pendenti.

Respondeo: verè supponit; quia valor pendet à consensu Parochi futuro; sicut ergo hic consensus est in pendenti, ita & valor, qui ab eo dependet.

Sed contra: consensus Parochi futurus, fictione juris est præsens, juxta Reg. 10. de Reg. juris in 6. *Rati habitioem retrahit, & mandato non est dubium comparari. Quæ regula translata est ex cap. penult. de Sentent. excommunic. in 6. c. fin. de Jurejurando, cod. lib. & c. Si tibi, 17. de Præbend. cod. Conventit cum leg. Hoc jure, 152. aliàs 195. ff. de Reg. juris, ibi: In maleficio rati habitio mandato comparatur, & Leg. Vero, 12. in fine ff. de Solutionibus: Sed etsi non vero procuratori solum, ratum autem habeat dominus, quod solutum*

*hic non sufficere.*

*Confirmatur.*

*Sanchez.*

*651. Objeccio.*

*Solvitur.*

*652.*

*Matrimonium contractum coram Sacerdote habente talem licentiâ non habet omnia requisita ad valorem.*

*Replicæ.*

*Solvitur.*

*653.*

*Contra solutionem arguitur ex Reg. 10. juris in 6.*

solutum est, liberatio contingit; rati enim habitio mandato comparatur. Atqui si Parochus in casu nostro mandarum dedisset alteri Sacerdoti, de assistendo Matrimonio, foret validum Matrimonium; ergo etiam tunc erit validum, si postea assentiam, suo nomine factam, ratam habeat.

Solvitur arg. ex Sanchez.

Respondet Sanchez sup. n. 24. Ratihibitionem retrahit, & mandato comparari, quando valor actus pendet ex solo mandato & voluntate domini; secus quando pendet ab alio, ut est Confessio, quæ pendet à voluntate confitendi pœnitentis, ac ejus dispositione, & ex intentione absolvendi ministri, ejusque Absolutione, & Matrimonium pendet ex contrahentium mutuo consensu: quæ cum requisita sint ad horum Sacramento- rum valorem, si à principio in valida fuerunt, est necessarium ut repetantur. Hæc ille.

654. Instans Adversarii.

Sed contra: Adversarii contendunt à principio fuisse valida, saltem sub conditione consensu futuri; illo ergo adveniente, jam erit Matrimonium absolute validum & perfectum, tam in ratione contractus, quam Sacramenti, veluti si sub alia conditione fuisset contractum. Immo à principio absolute fuisse validum, videtur probari à simili in Sacramento Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, quæ absolute licite à principio conferuntur cum licentia solum præsumpta de futuro, alioquin illicite conferenda.

Resp. Sanchez, licentiam, qua requiritur ad valorem, debere præcedere acti.

Respondet Sanchez sup. latam esse differentiam; quando enim licentia & jurisdic- tio est necessaria ad substantiam & valorem rei, ut in Pœnitentia & Matrimonio, non satis est ratihabitio de futuro, quia licentia debet præcedere; at in ratihibitione de futuro, non præcedit licentia & consensus, sed tantum est probabilis præsumptio consensu, postea præstandi. Ubi autem non requiritur ad substantiam actus, sed ad solum debitum ordinem, ut in reliquis Sacramentis, satis est probabilis spes, & præsumptio voluntatis Pastoris.

655. Probat ex jure.

Si dixeris: hoc est, quod quæritur, an debeat præcedere licentia, quando requiritur ad valorem; adedque non suppositum, sed probatum oportet. Respondeo: probat id Sanchez sup. n. 18 ex Authentica: Licentia, C. de Episcopis & Clericis & l. Si quis mihi bona, §. Jussum, ff. de Acquirenda hæred.

Ambem. Licentiam C. de Epis.

Sed ego illam Authenticam non invenio, nisi error sit typographi, & loco: Licentia, legendum sit: Licentiam. Hæc sunt verba hujus Authenticæ: Licentiam habeat Episcopus, quæcumque ante Episcopatum probatus fuerit habuisse, & quæcumque post Episcopatum jure cognationis usque ad 4. gradum ad eum pervenerunt, ad quos voluerit ultimâ voluntate trans- mittere, cæteris rebus alio modo acquisitis ab eo, dominio Ecclesiæ reservatis: nisi in utilitatem

Ecclesiæ, & opera pietatis consumptæ sint. Eadem distinctione habitâ in administrationibus jussumque loci religio.

Item; si quis Episcopus aut minister Ecclesiæ moriatur sine testamento, & successore legitimo vel legitima; successore competens Ecclesiæ, in consuetudine sunt. Ergo quoties ad actus valentes desideratur licentia, debet ea necessarium præcedere. Vide Lector, an hæc Consequens sit bona.

Ego interea subscribam etiam verba: Si quis mihi bona. Jussum ejus, qui in potestate habet, non est simile tutoris auctoritati, quæ terponitur perfectio negotio, sed præcedit, ut in Gajus Cassius libro 2. juris civilis sententiæ putat, vel per internummum fieri posse, vel per epistolam. Ubi Gloss. verb. Præcedit. Item nota hæc specialia in jussum (Causa de hereditate juri præcedat: alias licentia leges sequens ratihabitio, quantum præcedit mandatum, ut Cod. de Macedon. l. in præcepto de Aqua plu. arcend. l. Si autem. Ergo potest ad actus valorem desiderata licentia debet ea necessario præcedere, ut præcedat Sanchez.

Quod ego intelligo, juxta licentiam ex eodem Auctore, quando valor actus pendet ex solo mandato aut voluntate domini, sicuti in casu d. legis non pendet, ut dicitur non est; nam loquitur de acquisitione hereditatis, & jussu patris, qui autem non videtur acquisitionem hereditatis non pendere à solo jussu patris, sed à voluntate testatoris, de voluntate filii acceptatis. Et ob id merito requiritur ad valorem acceptationis, ut jussum patris præcedat. Ergo similiter in casu nostro, cum valor Matrimonii non dependeat solum ab illa licentia Parochi, sed maxime à consensu contrahentium; merito dicitur, illam licentiam debere præcedere Matrimonium possit valere.

Et sanè in aliquibus casibus licentiam nihil operari, bene notatur in d. Reg. Ratihibitionem, ibi: Amorem obtinent, etiam si is, qui gessit, & mortuus vel furere cœperit, aut eum gessisse possit, adhuc enim ratum haberi potest, quod gessum est: nisi tempus, quo ratihibitio terponenda est, jam effluerit, l. penult. Ratam rem &c. in principio. Bona rationem ab alio agnam ratam haberi oportet tempore, quo adhuc in eo causa sit, ut per p. l. Etque post centesimum diem ratio haberi non potest. Nec enim quod lapsus temporis immutatio est, solâ ratihibitione restitui potest. Quod unus casus est, quo ratihabitio nihil operatur.

Alter est, si certam formam in negotio requirendo lex requirit, ut in speciebus c. Nov nulli, 28. cxi. de Rescriptis, ibi: Cum auctoritates restringenda sint potius, quam laxanda; hæc generalis constitutio sancimus, ut si aliquis

B O  
Sacramentum  
parochi



super aliqua questione de cetero sine speciali mandato domini literas Apostolicas impetrare presumpserit, & literæ illæ non valeant, & ipse tanquam falsarius puniatur.

Ubi Gloss. verb. Sine speciali mandato, interrogat: Sed nome ratihabitio domini sufficit ad hoc, ut literæ valeant, seu valere incipiant, quæ prius non valebant? .... Ad hoc respondeo, quod licet procuratio, quæ nulla est, possit ratificari, non tamen valent literæ istæ, adversario contradicente inf. eod. Ex parte, propter rationem, quæ in litera ipsa redditur: Quia lites restringende sunt &c.

Idem probatur ex §. 3. Inlit. de Auctor. Tut. Tutor autem statim in ipso negotio præsens, debet auctor fieri, si hoc pupillo prodesse existimaverit; post tempus verò, vel per epistolam

interposita auctoritas, nihil agit. Et l. 13. ff. de ff. de iudic. His qui infam. not. Quid ergo, si non ducere sit passus, sed posteaquam duxit, ratum habuerit? utpote initio ignoravit talem esse, postea scit. Non notabitur, Prætor enim ad initium nuptiarum se retulit.

Ergo ratihabitio nihil operatur, ut ait Canisius sup. si certam formam in negotio gerendo lex requirit. Atqui Tridentinum in Matrimonio contrahendo pro forma requirit assentientiam Parochi, vel alterius Sacerdotis, de licentia Parochi: ergo ratihabitio hinc nihil operatur, non tantum, quando absolute contrahitur Matrimonium, sed etiam quando conditionatè; v. g. si ita diceretur: Accipio te in meum, vel, meam, si Parochus assentientiam huius Sacerdotis postea ratam habuerit, dico: Matrimonium illud non valere, etiam accedente ratihabitione Parochi, nisi postea de novo coram illo Sacerdote, jam licentiam habente, consensum suum exprimant.

Quippe prior ille consensus conditionatus, non fuit legitime expressus; scilicet coram Parocho, aut alio Sacerdote, de eius licentia; ac proinde non fuit consensus Matrimonialis, sed ad summum sponalitiuus; ergo per positionem conditionis, non potest perfici Matrimonium, sed ad summum sponfalia. Ut omittam, hinc non disputari de Matrimonio conditionato, sed absoluto, quod ita contrahitur coram Sacerdote, habente solam præsentiam præsumptam de futuro, ac si contraheretur coram Parocho, vel alio Sacerdote, habente expressam licentiam.

Porro illud sic contractum valere, probant præterea Adversarii ex cap. Lugdunen. sis, 9. q. 2. ubi habetur, D. Epiphanium promovisse ad Ordines quosdam Clericos alienæ diocesis; quod nullâ ratione salvari potest, nisi quia id proprium Episcopum ratum habiturum credidit, juxta Gloss. ibi verb. Quod Sanctus ubi sic interrogat: Sed nome iste Episcopum deliquit, ordinando Clericos alterius: quo-

modo ergo sanctus fuit? Omisiss multis solutionibus, dic, quod excusatur idè, quia utiliter gessit, & quia credebatur hoc Joanni placere: sicut non facit furtum, qui credit hoc placere domino, ut Inlit. de Oblig. quæ ex qua. delict. nascuntur, §. 1. Ergo similiter in Matrimonio pro legitima licentia sufficit ratihabitio de futuro.

Respondeo disting. Consequens: pro legitima licentia, quæ requiritur ad valorem Matrimonii, de qua solum hic tractamus, nego Consequentiam; ad licentiam, quæ solum requiritur ad Matrimonium licitè contrahendum, vel ad licitè Matrimonio assistendum; Conc. torum. Quippe de hujusmodi tantum licentia loquitur d. cap. Lugdunen. sis, adedque plus non potest probare.

Vel dic (inquit Sanchez sup. n. 24.) sensum esse; ut illa ratihabitio & consensus postea præstitus ab Episcopo, fiat sit, ut promotus possit in Ordine suscepio ministrare, ut docet Gloss. eod. cap. verb. Poterit. Argum. (inquit) quod sequens ratihabitio confirmat, quod primo fuit inutile, ut 63. dist. Salonitanæ, & 16. q. 1. c. ult.

Superest adhuc una objectio, desumpta ex cap. 9. de Consecr. Eccles. Aquâ, per Episcopum benedictâ, Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum, non negamus, per Sacerdotes simplices hoc fieri de cetero prohibentes. Et in fine cap. dicitur: Quod autem mandantibus Episcopis, super reconciliatione factum est, habitus per eosdem misericorditer toleramus.

Ubi Gloss. verb. Toleramus: Sed videtur, quod ista sola tolerantia non sufficiat sibi, nisi iterum reconcilietur per Episcopum; quia nulla fuit reconciliatio: ergo iterum debet reconciliari; sicut si aliquis ordinatur ab eo, qui ordinandi potestatem non habebat, iterum debet ordinari, 68. dist. Presbyteri, & inf. de Presbyt. non baptiz. c. 1. & 3. Sed dic, quod per talem tolerantiam, ratam habet talem reconciliationem, & incipit valere ex nunc, cum prima nulla fuisset, & ita de nihilo facit aliquid. Sic 3. q. 6. Hoc quippe, & de Consecr. dist. 2. Reverà: quia potest Princeps mutare naturam rei. Cod. de Rei uxor. at. l. unica circa principium.

Ergo similiter, quàmvis Matrimonium, absque licentia de præsentia Parochi, esset nullum; saltem, quando accedat ratihabitio ejus, incipiet ex tunc valere, nec erit opus iterum celebrari.

Respondet Sanchez sup. disparem esse rationem: quia in Sacramentalibus, cum solemnitas sit de jure Ecclesiastico, potest illum Pontifex mutare, & sic suplere defectum commissum, ut ex tunc incipiat valere: secus in Matrimonio, ubi, si semel non valuit, non potest Ecclesia facere, ut ex nunc valeat, nisi contrahentes renovent consensus. Hæc ille.

Quibus consonat prædicta Gloss. ibi: Z z z Quia

661. Solvitur.

Alia solutio ex Sanchez.

662. Alia objectio ex cap. 9. de Consecr. Eccles.

663. Resp. Sanchez.

659. Zaccaria ubi operatur quando licet requiritur formam. Causa.

660. Objectio ex 10. q. 2.

Quia potest Princeps mutare naturam rei, quæ nimirum ab eo instituta est, seu dependet ab ejus voluntate; jam autem natura Matrimonii non dependet à voluntate Parochi, & idèd Parochus non potest eam mutare, & sic per suam ratihibitionem supplere defectum commissum.

664. Probatur à simili.

Sicut etiam, quia Ordinatio non dependet à voluntate Episcopi si quis ordinetur ab eo, qui non habet potestatem ordinandi, non potest Episcopus per suam ratihibitionem illum defectum supplere; sed necessariò iterum debet ordinari, quia prior Ordinatio fuit invalida, & Episcopus per suam ratihibitionem non potest ordinare; sed requiritur applicatio materiæ, cum prolatione debitæ formæ. Porro reconciliatio Ecclesiæ, quanta quanta est, pendet à voluntate Pontificis, & idèd hic supplere potest per suam ratihibitionem defectum, seu omissionem alicujus requisiti, ad eam debitè peragendam.

Licentia Parochi debet precedere, aut concomitare assensum.

Maneat ergo, ut alius Sacerdos, de licentiâ Parochi validè assistat Matrimonio, licentiam illam debere necessariò præcedere, aut certè concomitare illam assensum, ita ut, quando assensit, verum sit dicere: *Hic Sacerdos habet licentiam assistendi*. Indubiè ergo sufficit, quòd licentia concedatur eodem die, quo contrahitur Matrimonium, v. g. ante meridiem, quando Matrimonium contrahitur post meridiem.

665. Quid si dubitetur? Præsumitur licentia præcessisse, per l. 37. ff. de Hered. institut.

Sed quid si dubitetur, aut non constet, utrùm horum præcesserit? Respondet Sanchez. sup. n. 19. præsumitur licentiam præcessisse. Quando enim duo actus eodem die fiunt, nec constat uter eorum præcesserit, is actus præcedere censendus est, qui necessarius est ad actus valorem, l. *Cum in testamento*, §. *Hæc verba*, ubi per scribentes, ff. de Hæred. institut. Ita Sanchez.

Sanchez.

Subdo verba illius §. *Hæc verba*, Publius, Marcus, Gajus invicem substituti, heredes mihi sunto, sic interpretanda sunt, ut breviter videretur testator tres instituisse heredes, & invicem eos substituisse, perinde ac si ita scripsisset: *Ille & ille & ille institui heredes & substitui sumo*. Ubi præsumitur institutio præcessisse, tanquam necessaria ad valorem substitutionis.

Probatio ex ratione.

Rationem ibidem subjungit Sanchez: Quia, inquit, in dubio est potiùs accipienda præsumptio, ut actus valeat, quam pereat; l. 12. ff. de Reb. dub. *Quotiens in actionibus, aut in exceptionibus ambigua oratio est: commodissimum est id accipi, quo res, de qua agitur, magis valeat, quam pereat*. Quod maximè verum est in re favorabili, qualis est Matrimonium, pro quo in dubio judicandum est, c. fin. de Sentent. & re jud. ibi: *Nisi in causa favorabili, putà Matrimonio* &c. Atque ita in hoc casu Matrimonii præsumi licentiam præcessisse, docet Rota in noviss. Decis. 750. n. 11.

& 12. to. 1. Hæc ille. Nec video, quid possit objici.

Progrediamur itaque ad licentiam præsumptam seu ratihibitionem de præsentibus & præsentibus, quam sicuti sufficere dicitur Disp. 8. Sect. 2. Conclus. 6. ad validè abolvendum in Sacramento Penitentia, eadem ratione dicimus hic, sufficere ad validè abolvendum Matrimonium.

Si enim hæc licentia sufficiat, ad abolvendam veram jurisdictionem, & ratihibitionem exercendum actum verè jurisdictionis, & ratihibitionem etiam sufficiat, ad acquirendam verè jurisdictionem, & validè exercendum actum quasi jurisdictionis? Non video quid possit obviare. Præsertim cum hæc assensum prædicum præjudicium inferat Parochus, per autem, juxta DD. quos citat Sanchez l. 1. de 20. scientia, & patientia, in his, quæ sunt modici præjudicii, operatur contentum.

Confirmatur; quia lege 55. Tit. 1. cap. 1. dicitur licentia mariti, ut uxor nisi assensu suo habeat, & frequentior sententia habet de hoc tacitam, ex ratihibitione deponitur, de hoc etiam c. fin. de Offic. Vic. in 6. de Offic. Vic. carium non posse conferre beneficia, nisi specialiter committatur, & tamen si Vicarius revocatione licentiæ sibi iniuncta, contentum vidente & patiente Episcopo, ratihibitionem, juxta communem sententiam; ergo in hoc casu in nostro casu, ubi non requiritur specialis licentia.

Præterea: validè agit procurator revocatus, si gerens negotia videntis & patientis de mandato, ut docet Gl. l. *Qui mandatum*, §. 6. ff. Mandati, verb. *Instauravit*, ibi: *Assensum reverfo domino, & patiente & contentum, vel verbo vel actu, quæcunq; ab eo de rebus non contradicente, procurator capere potest tunc dicam renovari mandatum, vel non vari*. Quod idèd verum est, quia illi licentia, & patientia, habetur pro legitima licentia: ergo similiter dicendum de Matrimonio.

Atque ex his festinè colligitur, quod licentia ratihabitio de præsentibus vel præsentibus, do scilicet ante ministratorem Sacramenti, vel tempore, quo ministratur, adeat contentum, vel tacitus & interpretati vus Parochi, signo externo manifestatus: ut si in præsentibus Prælati confiteatur subditis alicui, quæ Prælati novit aliunde non habere potestatem absolvendi, vel coram aliquo contentum Matrimonium, quem Prælati novit aliunde non habere potestatem assistendi, & contentum tacet, cum possit facillè impedire, & contentum impedire. Vel duo Parochi sunt tantà familiaritate conjuncti, ut alter sciens, fuisse Parochianos alteri confiteri, & coram altero inire Matrimonium, gaudeat, & admittatur Confessione & Matrimonio schedulam.

B. O. Sacramentum Matrimonii

Dixi: Aliquo signo externo manifestatum; quia non sufficit, me credere, eum contentum esse, ut assistam, & ipsum de facto contentum esse, nisi exterius exprimat; quia voluntas merè interna hic nihil operatur; quippe licentia illa seu concessio licentiæ, est concessio facta homini ad actum externum, sive est quædam donatio seu privilegium inter homines, qui non communicant, nisi in actionibus exterioribus, cum actiones merè internas nequeant cognoscere.

Sicut ergo non valet ipsum Matrimonium, quantumcumque alicui interius consentiant in traditionem, seu donationem corporum suorum ad usum Matrimonii; nisi aliquo signo externo ille consensus manifestetur; ita neque valet licentia assistendi Matrimonio, seu ipsa assistentia, quantumcumque Parochus interius in eam consentiat nisi ille consensus aliquo signo externo manifestetur, & vel per ipsum Sacerdotem, vel alium eius nomine acceptetur, exemplo aliarum donationum vel privilegiorum, quæ non valent, nisi per donatarium seu privilegiatum, aut aliquem eorum nomine acceptentur, de quibus alibi diffusius egimus.

Ex quo patet, ut valeat illa assistentia, debere præcedere aliquam notitiam concessionis, vel in ipso Sacerdote assistente, aut certè in nuntio, ab illo Sacerdote missio ad licentiam impetrandam, de quo vide plura apud Sanchez sup. disp. 36. per totam, quæ hic non pono, quia posita sunt Sect. 8. Conclus. 6. Item Disp. 8. Sect. 2. Conclus. 7.

Dixi etiam consulto: *Quem Prælatum novit*; &c. quia ut bene notat Coninck disp. 8. n. 35. non semper sufficit, quod Prælatum videat, me v. g. audire suum subditum, & non contradicat; quia inde non possum certò colligere, eum in hoc consentire. Nam potest heri, ut non contradicat, quia putat me ex privilegio, aut aliâ ratione habere jurisdictionem; quia nimirum falsò putat, poenitentem solum confiteri venialia; aut quia non audet contradicere, ne lites aut jurgia excitentur, aut aliquod scandalum fiat.

Quare ut ejus non prohibitio habeat rationem veræ concessionis, necesse est primò, ut constet mihi, ipsum scire, vel saltem credere, me carere omni jurisdictione; eumque esse talem, qui liberrimè contradiceret, si factum non approbaret; aut qui me ita amet, ut libenter habeat, me ipsum consensum in similibus rebus præsumere. Hæc ille.

Ceterum, tolerantiam illam non sufficere: videtur probari ex Declaratione quadam Cardinalium, supra allegata, in qua sic dicitur: *Non sufficit tacita, quæ resultat ex tolerantia.*

Respondet Dicastillo disp. 3. n. 120. Cardinales in ea Declaratione vel maximo rigo-

re usos fuisse, ad servandam formam Tridentini; vel certè intelligendi sunt loqui de licentia tacita per ratihabitionem de futuro; nam quod, quando requiritur licentia absolute, non requiratur expressa, sed sufficiat tacita, tot tantorumque virorum est, ut non credendum sit, velle Cardinales contradicere doctrinæ, tam receptæ à Theologis & Jurisperitis. Hæc ille.

Quod autem ratihabitio de futuro, possit vocari tolerantia, patet ex dicto cap. *Aqua*, 9. de Consecr. Eccl. libi: *Quod autem mandantibus Episcopis super reconciliatione factum est hæcenus per eosdem, misericorditer toleramus.* Ubi secundum omnes ly *Toleramus*, significat ratihabitionem de futuro.

Monuerim tamen, inquit Sanchez supra n. 22. eam præsentiam cum taciturnitate non esse approbationem & licentiam simpliciter, sed pro eo actu. Quia licet daret Parochus licentiam expressam ad assistendum illi Matrimonio, vel audiendam illam Confessionem, non esset licentia simpliciter. Hæc ille. Et meritò; quia potest Parochus sæpius habere rationes, quare velit concedere Sacerdoti, assistenti huic Matrimonio, vel audienti hanc Confessionem, & non alteri cuiuscumque in futurum.

Sed quid, si Parochus concedat expressam licentiam, sed sub certa aliqua forma; nunquid valet assistentia, eâ formâ non servatâ? Respondeo:

CONCLUSIO XVII.

Licentia facta sub certa forma, eâ non servatâ, aliquando valet, aliquando non.

AT quando valet, & quando non? Hoc opus, hic labor est. Ponamus casum, quod Episcopus aut Parochus committat Sacerdoti, ut assistat alicui Matrimonio, dummodo sponsis præcipiat, ne contumeliam Matrimonium, donec præmittantur denuntiationes, nonne si ille assistat, id non præcipiendo, validum est Matrimonium? Affirmat Sanchez lib. 3. disp. 33. n. 2. & probat; quia illa forma in mandato expressa, non pertinet ad essentiam licentiæ, sed ad instructionem; ut norit Sacerdos, quid moniturus sit.

Sed hoc est, quod quæritur, dicat aliquis, & probatum volo, non suppositum. Siquidem non repugnat, ut Episcopus vel Parochus velit, eam formam pertinere ad essentiam licentiæ, & non solum ad instructionem.

Respondeo: hic non quæritur, quid possit facere Episcopus vel Parochus; sed quid de facto

672. Ratihabitio de futuro potest vocari tolerantia.

Monitio alia qua Sanchez.

673. Casus in quo valet licentia facta sub certa forma, eâ non servatâ.

Sanchez.

674. Probatum est de facto

Z z z z 2